

ข่าวแจก

กสม. ร่วมจัดเสวนาขับเคลื่อนหลักการชี้แนะว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิฯ – ดึงทุกภาคส่วนหรือแนวปฏิบัติการ
เยียวยาระงับข้อพิพาท – ภาคประชาสังคมเสนอการเยียวยาต้องก้าวไปสู่การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ เน้นการ
ใกล้ชิด

วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและภาคีเครือข่าย ประกอบด้วย คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม เครือข่ายโกลบอลคอมแพ็กประเทศไทย และผู้แทนไทยในคณะกรรมการสิทธิระหว่างรัฐบาลอาเซียนว่าด้วย สิทธิมนุษยชน (ASEAN INTERGOVERNMENTAL COMMISSION ON HUMAN RIGHTS - AICHR) ร่วมจัดโครงการเสวนาวิชาการในหัวข้อ “การดำเนินการตามหลักการชี้แนะของสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจและ สิทธิมนุษยชน : กรณีศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการเยียวยาและระงับข้อพิพาทโดยภาคธุรกิจไทย” โดยมีนายวัส ติงสมิตร ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ นางประกายรัตน์ ต้นธีรวงศ์ นางฉัตรสุดา จันทร์ดียิ่ง กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) และนางภิรมย์ ศรีประเสริฐ เลขานุการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติ เข้าร่วมงานสัมมนาดังกล่าว ณ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์

นายวัส ติงสมิตร ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กล่าวเปิดงานสัมมนาว่า ปัจจุบัน ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน ไม่ได้เกิดขึ้นจากหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเท่านั้น แต่อาจเกิดจาก การประกอบธุรกิจของภาคเอกชนด้วยซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นทั่วโลกและทำให้เกิดกระแสเรียกร้องให้ ภาคเอกชนมีการดำเนินธุรกิจที่รับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น แม้ว่าที่ผ่านมา บริษัทต่าง ๆ ทั่วโลกได้ให้ความสำคัญ กับแนวคิดเรื่องการบริหารจัดการที่ดี และความรับผิดชอบต่อธุรกิจต่อสังคม (CSR) แต่กรอบแนวคิดดังกล่าว ยังไม่เพียงพอต่อการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน จึงนำไปสู่การรับรองหลักการชี้แนะ ของสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจและสิทธิมนุษยชน (The UN Guiding Principles on Business and Human Rights) ในปี ค.ศ. ๒๐๑๑ เพื่อส่งเสริมให้ภาคเอกชนประกอบธุรกิจโดยคำนึงถึงหลักการสำคัญคือ การคุ้มครอง เคารพ และเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนจากการประกอบธุรกิจไว้ด้วย

สำหรับประเทศไทย ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นภาคธุรกิจซึ่งมีการร้องเรียนมายัง กสม. ส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับสิทธิแรงงาน สิทธิชุมชน สิทธิในที่อยู่อาศัย และสิทธิทางสุขภาพ โดยที่ผ่านมา กสม. ได้ขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดการป้องกันปัญหาดังกล่าว โดยได้ร่วมกับภาคีเครือข่ายผลักดัน “ปฏิญญา ความร่วมมือเพื่อขับเคลื่อนหลักการชี้แนะว่าด้วยธุรกิจและสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติในประเทศไทย” เมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๐ ณ ศูนย์ประชุมสหประชาชาติฯ กรุงเทพฯ โดยมีพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีเป็นสักขีพยาน ปฏิญญาฯ ฉบับนี้จึงเป็นการแสดงเจตนารมณ์ที่สำคัญของภาคีเครือข่ายด้านธุรกิจ และสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน ในการขับเคลื่อนหลักการชี้แนะฯ ดังกล่าว ให้เกิดผลในประเทศไทย การจัดโครงการเสวนาวิชาการในวันนี้ จึงเป็นโอกาสอันดีที่ทุกภาคส่วน จะได้มาร่วม แลกเปลี่ยนประสบการณ์และแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับการเยียวยาและการระงับข้อพิพาทด้านสิทธิมนุษยชน โดยภาคธุรกิจต่อไป

นางสาว ส. รัตนมณี พลกล้า ผู้ประสานงานมูลนิธิศูนย์ข้อมูลชุมชน ผู้แทนภาคประชาสังคม กล่าวว่า จากประสบการณ์การทำงานให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ชุมชนที่ถูกละเมิดสิทธิจากโครงการ พัฒนาของรัฐและเอกชน พบว่า เมื่อพูดถึงการเยียวยาความเสียหาย เรามักนึกถึงการชดเชยค่าเสียหายรายบุคคล เท่านั้น แต่ยังละเลยประเด็นการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นการเสียหายร่วมกัน ของสาธารณะ ตัวอย่างเช่น กรณีน้ำมันรั่วไหลลงทะเลระยองเมื่อปี ๒๕๕๖ แม้ว่าบริษัทในเครือ ปตท.

จะมีแนวปฏิบัติที่ดีในการเยียวยาความเสียหายให้แก่ประชาชนเบื้องต้น โดยการชดเชยค่าเสียหายทันทีก่อนที่จะมีการฟ้องร้องคดีกันศาล แต่ยังคงให้ความสำคัญกับการฟื้นฟูทรัพยากรทะเลในระยะยาวด้วย เนื่องจากเหตุการณ์ดังกล่าวไม่เพียงส่งผลกระทบต่อการสูญเสียดังกล่าวของชาวประมงแต่ยังทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและสัตว์น้ำสูญหายซึ่งการฟื้นฟูในส่วนนี้ยังไม่ได้รับการแก้ไข นอกจากนี้ต้นตอของประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายใดที่บังคับให้บริษัทผู้ประกอบการทำตามหลักธรรมาภิบาล หรือ หลักความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ที่ได้ประกาศไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ หลายกิจกรรมที่จัดขึ้นจึงเป็นเพียงการ โฆษณาชวนเชื่อเท่านั้น ต่างจากประเทศแถบยุโรป ซึ่งมีการออกกฎหมายบังคับให้บริษัทเอกชนมีกลไกภายในเพื่อป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกิดจากการดำเนินกิจการของตน รวมถึงมีกลไกในการเยียวยาความเสียหายก่อนเข้าสู่กระบวนการศาล นอกจากนี้ยังมีตัวอย่างความก้าวหน้าของความร่วมมือระหว่างประเทศอันเป็นกลไกความรับผิดชอบต่อสังคมในการลงทุนข้ามพรมแดน ซึ่งทุกบริษัทที่ไปลงทุนต่างประเทศจะต้องนำมาตรฐานธรรมาภิบาลที่ใช้ในประเทศตนไปใช้ในประเทศที่ไปดำเนินกิจการเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเหลื่อมล้ำด้วย จึงหวังว่าภาคธุรกิจไทยจะมีกลไกการเยียวยาโดยเฉพาะอย่างยิ่งการป้องกันมิให้เกิดปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ไปถึงจุดนั้นได้เช่นกัน

ดร. เนติธร ประดิษฐ์สาร สมาคมเครือข่ายโกลบอลคอมแพ็ก ประเทศไทย กล่าวว่า เรื่องที่ทวีความสำคัญมากขึ้นเรื่อยๆ ในปัจจุบันสำหรับภาคธุรกิจ คือ เรื่องธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนซึ่งสหประชาชาติได้เผยแพร่หลักการชี้แนะไว้ให้ภาคธุรกิจทั่วโลกปฏิบัติ ในส่วนโกลบอลคอมแพ็ก ประเทศไทย ปัจจุบันประกอบด้วย ๑๕ บริษัทเอกชนที่มีความตั้งใจร่วมกันในการทำธุรกิจที่ยั่งยืน โดยได้ร่วมกันตั้งเป้าหมายในการดำเนินการเรื่องดังกล่าว ๕ ประการ ได้แก่ ๑) การสร้างความตระหนักรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนให้แก่ภาคธุรกิจ ๒) การร่วมกับภาคีเครือข่ายในการส่งเสริมการศึกษาเรื่องการทำธุรกิจอย่างยั่งยืน ๓) การจัดทำรายละเอียดข้อมูลและแนวปฏิบัติจากหลักการชี้แนะฯ ๔) การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนนโยบายของประเทศ และ ๕) การขยายสมาชิกเพื่อให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมกับโกลบอลคอมแพ็กมากขึ้น

ดร. ปกป้อง ศรีสนิท รองคณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กล่าวว่า ภาคธุรกิจย่อมมีเป้าหมายของการดำเนินงานคือผลกำไร ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ การดำเนินงานของภาคธุรกิจบางประการไปก่อให้เกิดความขัดแย้งกับหลักสิทธิมนุษยชน และไม่มุ่งไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งโจทย์สำคัญสำหรับประเด็นนี้จึงเป็นการสร้างความสมดุลที่จะทำอย่างไรให้ภาคธุรกิจได้ทั้งผลกำไรและมีการดำเนินกิจการที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม และประชาชนไม่ถูกละเมิดสิทธิฯ ด้วย อย่งไรก็ดี ปัญหาสำคัญอีกประการที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน คือการดำเนินคดีหมิ่นประมาทเพื่อปิดปากในการมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะ (SLAPP) อันเป็นกลยุทธ์ที่ภาคธุรกิจมักใช้ปิดปากไม่ให้ผู้ได้รับความเสียหาย หรือ ผู้สื่อข่าวแสดงความคิดเห็นที่ทำให้ธุรกิจเสียหายโดยการฟ้องหมิ่นประมาท เป็นผลให้ความจริงจะไม่ปรากฏ เกิดความเสียหายกับสาธารณะ ซึ่งเป็นอีกโจทย์ที่ต้องคิดว่าเราจะจัดการกันอย่างไร

นางประกายรัตน์ ต้นธีรวงศ์ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กล่าวว่า กลไกการเยียวยาหนึ่งที่มีประสิทธิผลและสามารถบรรเทาปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกิดจากภาคธุรกิจได้ คือ กลไกการไกล่เกลี่ย ซึ่งที่ผ่านมา กสม. ได้มีการจัดตั้งศูนย์ไกล่เกลี่ยเรื่องร้องทุกข์และมีการออกระเบียบเพื่อนำกลไกดังกล่าวมาใช้ในการแก้ไขปัญหาด้วย โดยหลักการชี้แนะฯ ระบุให้การเจรจาไกล่เกลี่ยนั้นต้องอยู่บนพื้นฐานความต้องการของผู้ได้รับผลกระทบเป็นหลัก ซึ่งตนเห็นว่าภาคธุรกิจเอกชนควรนำกลไกไกล่เกลี่ยดังกล่าวมาใช้เพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาเบื้องต้นอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑